

Retouradres : Gilbert Cant
Perstraat 88 9120 Haasdonk

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5052

Afgiftekantoor :
9100 Sint-Niklaas 1

'T GROENE WAASLAND

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift
27ste jaargang - nr 2; maart 2007 - nr 149

NATUUR EN MILIEU

foto Stefan Van Hul

IN HET WAASLAND

“Duurzame ontwikkeling” is een begrip dat steeds vaker -ten pas en ten onpas- opduikt in het maatschappelijke debat over milieubescherming. Maar wat verstaan we eigenlijk onder dit begrip?

BBL geeft een duidelijke omschrijving: *“Duurzame ontwikkeling is een concept en een proces dat gericht is op de samenhang tussen economische, sociale en milieukundige aspecten van de maatschappelijke ontwikkelingen, met bijzondere aandacht voor de mondiale en lange termijneffecten ervan.”*

De Dag van de Aarde, die op 22 april wordt georganiseerd, speelt dit jaar wel erg direct in op duurzame ontwikkeling.

Thema dit jaar is namelijk **'landbouw en biobrandstoffen'**.

Door voor dit thema te kiezen trekt de milieubeweging duidelijk de kaart van de duurzame landbouw. Ze komt ook op voor het recht op voedsel voor iedereen. De relatie tussen landbouw, natuur en ontwikkelingssamenwerking wordt die dag in de spotlight geplaatst. Het thema 'biobrandstoffen' past daar perfect in, want het koppelt natuurbescherming, landbouw, milieuaspecten en de Noord-Zuid-realties met elkaar.

Energiegewassen zullen in de nabije toekomst een nieuwe, welkome bron van inkomsten vormen en kunnen de landbouwsector een nieuwe impuls geven. Biobrandstoffen kunnen bovendien gedeeltelijk voor een oplossing zorgen in onze strijd tegen de klimaatverandering.

Onze energiehonger kan de positie van ontwikkelingslanden op de wereldmarkt verstevigen. Biobrandstoffen kunnen een belangrijke bron van inkomsten worden voor die landen.

We mogen echter niet blindelings en ondoordacht in dezelfde fouten vervallen uit het verleden.

Om biobrandstoffen enige betekenis te geven, zullen ze massaal gekweekt moeten worden. **Monoculturen van gewassen die biobrandstoffen leveren zijn nefast voor de biologi-**

woordje hoofdredacteur

sche diversiteit. Het kan ook leiden tot een verlies van natuur aan nieuwe landbouwgrond. De productie van gewassen die biobrandstoffen leveren moet bovendien voldoen aan een aantal strikte voorwaarden om het gebruik van pesticiden en kunstmest tot een minimum beperken.

Ook op het gebied van de ontwikkelings-samenwerking moet de internationale gemeenschap op zijn hoede zijn. Er dient gewaakt te worden over de **belangen van de kleine boer** want die dreigt weer weggeconcentreerd te worden door groot-schalige telers.

Genoeg stof tot nadenken.

In Belsele, Hamme en Lokeren hebben op 22 april activiteiten in het kader van de Dag van de Aarde.

ALHAMBRA (2)

Met de geur van mirte
wordt de gast gezuiverd
voor het aardse paradijs
in het intieme interieur.

Meetkundige patronen van
blauw en rood en groen en oker
zijn de ceramieken symmetrie
waarin het oog tot rust komt.

In de Torre de las Infantas
klinkt nog onderdrukt
het ontroostbare gesnik
van een gekerkerde prinses.

Hoe onttrekt zich de schoonheid
aan het oog van de blinde
en droomt de blinde muzikant
van wat alleen de sultan ziet.

Als geen mens meer weet
van de sierlijke gazellen
zal de laatste nachtegaal
nog steeds het lied herhalen.

Jos De Rudder

KLIMAATBEINVLOEDING WORDT LEVENSNODZAKELIJK

De voortdurend toenemende energieproductie voor de beschaafde mensheid verhoogt geleidelijk het gehalte aan kooldioxyde van de lucht ten koste van het gehalte aan zuurstof. Ondanks de uitbreiding der steden en der industrie en ondanks de rooibouw, die nog steeds in vele gebieden wordt bedreven op de zuurstofleverende wouden, is het toch niet zo zeer een gebrek aan zuurstof dat het leven van de komende generaties bedreigt, maar wel een ongewilde beïnvloeding van het klimaat. Het kooldioxydegehalte van de lucht, dat normaal 3 per duizend bedraagt, is in de laatste 60 jaar met 10 tot 15 per honderd gestegen. Een dergelijk verlies aan zuurstof zou nog gedurende eeuwen uit te houden zijn. Daar echter kooldioxyde een zeer hoog opsloringsvermogen heeft voor infrarode stralen — dus voor warmtestralen — wordt de temperatuur van de atmosfeer en het aardoppervlak reeds aanzienlijk beïnvloed door geringe schommelingen van het kooldioxydegehalte der lucht.

De Amerikaanse meteoroloog Professor

Gordon J.F. Mac Donald heeft berekend dat de gemiddelde temperatuur van het totale aardoppervlak met ongeveer 1/5 graad Celsius gestegen is als gevolg van de toename van kooldioxyde sinds de eeuwwisseling.

Opvallend is in dezelfde periode de neerslag verhoogd. De belangrijkste oorzaak hiervan kan toegeschreven worden aan de steeds groter wordende hoeveelheid stof en vreemde molekulen in de lucht door de industriële bedrijven, de huisverwarming en de vervoersmiddelen. Zeer sterke invloed op het vormen van neerslag hebben de uitlaatgassen van de reaktievliegtuigen.

Mocht de verhoging van het gehalte aan kooldioxyde en de bezoedeling met uitlaatgassen in de atmosfeer nog gedurende een vijftigtal jaren aanhouden, dan moet volgens de Amerikaanse meteorologen uitgekoken worden naar mogelijkheden tot kunstmatige normalisering van het klimaat. Men hoopt echter dat de vreedzame aanwending van de kernenergie in de loop der volgende decennia het dreigende gevaar nog tijdig zal afwenden.

*In het
wetenschappelijk
tijdschrift
Natuurwereld
uit 1966
lezen we
op pagina 258
de bovenstaande
tekst .*

*Meer commentaar
hoeft niet.*

Natuurwereld

1966

JAARBOEK GEWID AAN NATUURKENNIS EN WETENSCHAP

onder redactie van

Jos van Limbergen

Vrije Vereniging voor Natuuronderzoekers en
Wetenschappelijke Publicisten op idealistische grondslag.

HOE LANG NOG, TRAM EN BUS NAAST ELKAAR TE ZWIJNDRECHT ?

Sinds de Antwerpse tram tot Melsele rijdt, is de Oost-Vlaamse bus er naast blijven rijden. Dit op een traject van precies **5,7 km**, tussen de tramterminus Melsele-Krijgsbaan en de premetrohalte Van Eeden nabij de Voetgangerstunnel. **Tram 3 rijdt er gewoon naast de buslijnengroep 81-85.** De bus heeft 8 tussenhaltes op dit traject, de tram heeft er 9. Er is dus geen verschil in het verbindend of ontsluitend karakter van beide systemen.

Waar is dat dan goed voor? Is er dan geen samenwerking tussen provinciale afdelingen van De Lijn Antwerpen en Oost-Vlaanderen?

Het is begrijpelijk dat De Lijn Oost-Vlaanderen één van haar sterkste buslijnen niet wil laten eindigen aan het onherbergzame overstappunt Melsele-Krijgsbaan. Het is een op de autocultuur afgestemde ruimte. Je zal er maar eens een bus missen en een uur extra moeten wachten. Dus blijven de bussen naast de tram rijden tot aan de Voetgangerstunnel. Maar is dit ook niet door een gebrek aan samenwerking tussen beide provinciale afdelingen van De Lijn ? Oost-Vlaanderen zou immers ook een sterke buslijn kwijtraken ten nadele van 'concurrent' Antwerpen, indien de bussen minder ver zouden rijden.

Hiermee levert De Lijn in elk geen bijdrage inzake de reductie van uitstoot van schadelijke stoffen. Er wordt evenmin openbaar vervoer aangeboden op een economisch verantwoorde manier. Voor het jaar 2007 gaat het om precies **52.011 busritten** van de lijnengroep 81-85. Over het traject van 5,7km vertegenwoordigt dit **296.462 buskm op jaarbasis**. Gerekend aan 2€ per km kost dit bijna **600.000€ per jaar**. Al die bussen leveren de gecumuleerde verkeerdrukke op van één week in de doortocht van Zwijndrecht. Een volle week per jaar geen verkeer door het centrum, dat moet toch als een zegen zijn.

De tram nu tot Beveren!

De tram nu tot Beveren verlengen, kan een oplossing bieden aan meer dan een economisch probleem. En hoe eerder men dit doet, des te meer kan de gemeenschap besparen op overbodige busritten.

Wat te denken van volgend scenario? **Stel dat tramlijn 3 tot Beveren wordt verlengd.** Dan kan Beveren uitgroeien tot het nieuwe knooppunt van trein, tram, bus, fiets en voetganger. De 52.011 busritten kunnen dan over heel het traject Beveren - Antwerpen vervangen worden door de tram. Het probleem van de overstap in het autocultuurlandschap bij Melsele-Krijgsbaan is tegelijk van de baan. Tot Beveren-Markt gaat het om een bijkomend traject van 3,5 km langs de N70. Dat kan dus ook van duizenden busritten verlost worden. Dit is

De onherbergzame overstaphalte Melsele-Krijgsbaan

goed voor nog eens **182.038 buskm** op jaarbasis. Samengevoegd betekent dit voor het hele traject 478.500 buskm minder. **Of 957.000€ minder op jaarbasis.**

Bijkomende voordelen :

Met een sneltram om de 10' zou al meer vervoerscapaciteit aangeboden kunnen worden, dan met de huidige bus, die er om de 5' rijdt tijdens de spits.

Minder busritten in de centra van Beveren, Melsele en Zwijndrecht, betekent ook dat er meer capaciteit vrij komt voor meer leefbaarheid, zoals schonere lucht, meer rust, betere oversteekbaarheid, toegenomen veiligheid.

De moderne tram met goede doorstroming, nodigt meer uit dan de bus, om nog duizenden auto's van de verzadigde doortochten te plukken. En er is minder behoeften voor Parkeer&Reis-parkings in het buitengebied.

De Beverse tram kan zelfs de tanende treinhalt Melsele vervangen, zodat er op de bestaande spoorlijn Antwerpen - Gent ruimte vrij blijft voor meer goederentreinen. Op lokaal vlak, wint het voren natransport te voet en met de fiets aan belang. De tram gaat door de centra. Meer mensen kunnen kiezen voor beter vervoer in die centra, die niet nog meer auto's kunnen verdragen.

Station Beveren kan doorgroeien tot een waarachtig IR-station met meer regionale treinen. Eén IR-trein, richting Lokeren - Gent of Brussel, strak om het half uur met een tramaansluiting om het half uur zou al mooi zijn.

Beveren-West kan doorgroeien tot tweede tramterminus, in afwachting dat de tram richting Sint-Niklaas gaat rijden. Het hart van het E-17netwerk, zoals het stedelijk netwerk van het Waasland ook genoemd wordt, kan in de op autocultuur gerichte geesten omgekeerd worden tot een T3-netwerk, met tram 3 als drager en denkpatroon.

Er kunnen op veel punten aansluitingen gerealiseerd worden met ontsluitende bussen, ondermeer naar de Waaslandhaven en Kruibeke.

Omdat de premetro in Antwerpen tijdens de spits verzadigd geraakt (lijn 2, 3, 5 en 15 rijden er samen) moet gedacht worden om de trams in langere samenstellingen te laten rijden, twee aan mekaar gekoppeld. Dit is een doorgroeiscenario. In dat geval zou de vervoerscapaciteit nogmaals verdubbelen.

Nog langer wachten heeft beslist geen zin. Elk jaar opnieuw worden honderduizenden Euro verspilt met nutteloze bussen op één traject naast de tram. En hoe sneller die tram tot Beveren komt, hoe groter de besparing wordt. Slotsom : de tram tot Beveren is een "missing-link" in het Oost-Vlaamse verkeersnet.

ABLLOvzw

Fragment uit het huidige netplan van De Lijn O.Vl. Te veel lijnen, één onoverzichtelijke warboel.

EEN ZONNEPANEEL OP JE DAK?... JA GRAAG!

Haasdonkenaar Claude Eggermont heeft vorig jaar zonnepanelen op zijn plat dak geplaatst. ABLLO ging met hem praten over het *hoe en waarom*.

ABLLO: Waarom plaatste jij een fotovoltaïsche installatie op je dak?

Het huis waarin wij wonen heb ik helemaal zelf gezet, onder impuls van een goede vriend die architect is. We zijn heel veel met wonen bezig geweest en misschien iets te weinig met de ecologie van het wonen. Meer en meer ontstond het besef dat we onze aardbol toch serieus aan het opgebruiken zijn en dat we daar iets aan moeten doen. Een klassieker is de gratis kogelpen waar we de natuur nooit teruggeven van wat we er uithalen. Ik ben naar de firma Izen (www.izen.be) gestapt om gewoon eens te gaan horen. Ik dacht aan een kostprijs van 25 000 euro maar had er nooit verder aan gedacht of ik dat geld kon terugverdienen. Als je dan bij Izen komt, verwacht je dat ze het hele systeem gaan uitleggen, maar dat doen ze net niet, ze beginnen je het hele subsidiëringssysteem uit te leggen. Als je

dan naar huis rijdt dan denk je: "Ok, ik zie nu dat ik het ga kunnen bekostigen en nog straffer, dat ik er nog geld aan ga kunnen verdienen".

We zijn nu een kleine twee jaar verder. Heel plezant is dat de panelen de hoeveelheid stroom leveren die verwacht was en zelfs nog meer, dat de eerste subsidies er zijn, maar vooral dat de oorspronkelijke ecologische gedachte van we moeten er iets aan doen een feit is. Daar ben ik toch wel fier op als een teken naar onze kinderen, maar ook als teken naar de omgeving, vooral de burens en de zeventigers, waar ik veel sympathie van krijg. Mensen zeggen: "ah, dat is eigenlijk waar, dat is eigenlijk tof".

Ik ben ooit begonnen met schapen te kweken en iedereen die je dan tegenkomt, begint over je schapen, ik heb een periode gehad dat ik ging vissen op zee en iedereen vraagt dan hoe is het met het vissen op zee en nu vraagt iedereen mij: "hoe is het met je zonnepanelen?" En door zo'n gesprek maken de mensen zelf ook de bedenking: "dat is juist, de energie die blijft niet zo maar komen". Het zet mensen aan het denken. En dat is wel heel leuk.

Er is één iemand, nl. mijn architect, die ook op

Uit de praktijk

die kar is gesprongen waarschijnlijk onder mijn impuls. De kostprijs aan de start is voor heel wat mensen een drempel en velen maken zich de bedenking of dit subsidiëringssysteem wel gaat werken.

ABLLO: Claude, kan jij kort beschrijven hoe jouw installatie werkt, wat de onderdelen zijn en waarvoor ze dienen?

Eerst en vooral wordt de vraag gesteld: "hoe staat je woning, hoe is die georiënteerd, heb je een hellend dak of plat dak,?" Ik zit hier in de meest comfortabele situatie, d.w.z. een plat dak waarvan de langste gevel bijna volledig naar het zuiden gericht is en er zijn geen bomen in de omgeving. Dat gaf mij de mogelijkheid om op een dak van 15 meter lang 16 panelen van 80 cm breed naast elkaar te plaatsen. Die zijn gemonteerd op kaders met de meest ideale hellingshoek van 35°. Dat kon allemaal. Omwille van dakkoepels wijk ik een klein beetje (15°) af van het zuiden en ik geloof dat dit een rendementsverschil maakt van 2%.

De kaders blijven op hun plaats door balaststenen en zijn dus niet vastgeschroefd. Vandaar gaan we via een verluchtingsbuis met de bedrading naar binnen, naar een omvor-

mer van gelijkstroom naar wisselstroom van 220 volt. Dan gaan we naar een teller om de productie bij te houden. Van die teller via 2 zekeringen naar de elektriciteitsinstallatie van de woning, die uiteraard gekoppeld is aan de elektriciteitsmeter om dus het leveren op het net mogelijk te maken

ABLLO: Ik hoor vaak van eigenaars van fotovoltaïsche zonnepanelen zeggen dat de teller terug loopt, hoe zit dat concreet in elkaar?

Dat is ook wat de leverancier van de zonnepanelen gebruikt in de onderhandelingen. Zij zeggen inderdaad dat de teller gaat terug draaien en het is ook zo. Als de zon schijnt en de productie is groter dan het verbruik dan draait die teller effectief terug.

Dat is ook het moment waarvan je kickt. Op de dag dat de installatie voltooid is, de zon scheen hier en er was ene verbruiker, ik schakelde die uit en ik zag plots mijn teller van richting veranderen.

ABLLO: Produceren je panelen evenveel energie als wat je gezin verbruikt?

De verwachte productie van onze installatie is 2440 kWh per jaar en dat ligt dus tussen één derde en de helft van de stroom die wij verbruiken. De leverancier van de panelen zegt dat je moet vermijden dat je meer stroom zou gaan produceren dan dat je zelf nodig hebt, want dan krijg je een negatieve situatie t.o.v. de elektriciteitsmaatschappij, dan ben je hun infrastructuur aan het gebruiken zonder dat zij er een vergoeding voor krijgen.

ABLLO: Claude, die groencertificaten zijn een soort subsidie van de overheid aan degenen die zo'n installatie hebben. Hoe zit dat juist in mekaar?

Ik zal je het ganse subsidieverhaal vertellen. De investering hier bedroeg ongeveer 19 000 euro, een groot bedrag, waarvoor je een hypothecaire lening kan afsluiten. Als je hypothecaire lening van je woning nog loopt, kan je opnieuw een opvraging doen en dat zou financieel eigenlijk geen probleem mogen zijn. De mensen redeneren meestal echter niet zo.

De subsidiëring dan of terugbetaling:

De eerste besparing doe je door het feit dat je minder energie moet betalen. Voor deze installatie is dat maar een 400 euro per jaar. Ik kreeg van de gemeente Beveren eenmalig 500 euro steun en van de Vlaamse Overheid 10% van de investering. Die Vlaamse steun is op een bepaald moment meer geweest.

Dan is er nog een fiscaal voordeel, waarvan ik het bedrag momenteel niet goed ken, maar dat betekent dat je je factuur bij je belastingsbrief mag steken. De installatiekosten zijn dus aftrekbaar.

Toch wel even zeggen dat al deze dingen wel heel lang op zich laten wachten. Ik heb de investering gedaan in maart 2006 en schrijf dit nu op mijn belastingsbrief van juni 2007, en het bedrag dat ik terugkrijg van de belastingen, krijg ik pas in juni 2008.

De groencertificaten: het is zo dat je je meterstand moet bijhouden, die om de 3 maand via internet moet doorgeven aan de VREG (Vlaamse reguleringsinstantie voor de elektriciteits- en gasmarkt). Zij gaan die meterstand goedkeuren en elke keer wanneer je 1000 kWh hebt overschreden zetten zij dit om in iets wat ze een groencertificaat noemen. Dit groencertificaat kan je dan verkopen aan de netbeheerder, die verplicht is om die aan te kopen aan 450 euro. Dat betekent dat mijn installatie met op dit moment een meterstand van 2880 kWh, al 2 groencertificaten van 450 euro heeft opgeleverd.

Zelf ben ik gelukkig dat het systeem draait, maar als je alles op een rijtje zet: 1 maart 2006 in gebruik genomen, 1 oktober 2000 kWh bereikt, uitbetaling groencertificaat in januari 2007.

Maar dat systeem is nu volop aan het lopen,

dus normaal gezien zal ik ongeveer 1100 euro per jaar ontvangen aan groencertificaten, en dit gedurende 20 jaar lang.

De terugbetaling van de installatie wordt op die manier geraamd op 11 jaar en de laatste 9 jaar zal ik per jaar 1100 euro als bonus krijgen plus de gratis elektriciteit, maar dat bedraagt maar 400 euro per jaar.

ABLLLO: Is er een zwak punt aan de installatie?

Panelen zouden een fysieke garantie hebben van 10 jaar, de werking zou gegarandeerd zijn voor 20 jaar, maar de omvormer heeft een garantie van een 2 jaar, d.w.z. een onderdeel van de installatie, dat bijna meer dan 1500 euro kost, kan misschien in de loop van de 20 jaar 1 of meerdere keren defect gaan.

ABLLLO: Ik zie dat je geen zonneboiler hebt (een systeem om water door de zon te verwarmen). Waarom?

Terug naar het begin van het verhaal, bij het bouwen van ons huis hebben we weinig aandacht gehad voor de ecologische technieken. Mensen die gaan bouwen zou ik nu in eerste instantie aanraden om een zonneboiler te installeren, omdat de terugverdientijd veel korter is.

Als je een andere warmwater installatie hebt, is het niet zo interessant om er nog een zonnensysteem naast te leggen.

In een nieuwbouwsituatie betaal je op de fotovoltaïsche installatie 21% BTW.

Voor woningen ouder dan 5 jaar, zoals hier, is dat slechts 6% BTW.. En dat is heel jammer, want dat betekent dat mensen op hun nieuwbouw met een pannendak pannen gaan leggen, om ze dan later eventueel terug weg te doen voor de zonnepanelen met 6% BTW.

Ik pleit er dus voor om ook bij nieuwbouw voor bepaalde zaken, zoals zonnepanelen, het 6% BTW tarief toe te passen. Ik heb deze vraag al gesteld en “ze zouden het niet mogen van Europa”.

ABLLO: Is er een idee, een vraag dat jij vanuit jouw ervaring, als particulier, zou willen overmaken aan de overheid om te veranderen, opdat het systeem beter zou werken?

Ik zet nog eens op een rijtje:

Door de kaders zelf te monteren, heb ik een extra besparing gedaan.

Het BTW percentage van 21% voor nieuwbouwwoningen tegenover 6% in bestaande woningen, dat verschil is te groot.

Subsidies als fiscaal voordeel waar je 2 jaar op moet wachten is wel lang en het doorgeven van meterstanden, aanmaken van groencertificaten, die je dan nog eens moet verkopen aan je netbeheerder is toch wel een administratieve kluis, die zeker met de gedachte dat je dit 20 jaar zal moeten doen, wat eenvoudiger zou kunnen.

ABLLO: Claude, je bent een echte doe-het-zelver, voor jouw zonnepanelen heb je zelf de kaders, de frames gemaakt. Kan dat interessant zijn om de prijs van de zonnepanelen te drukken?

Door de kaders zelf te monteren, heb ik een extra besparing gedaan. Er kruipt wel heel veel tijd in.

Ik was de eerste doe-het-zelver bij deze firma, maar ik denk dat dit komt door de manier van waarop alles wordt voorgesteld. Wanneer er een terugbetaaltijd van 12 jaar is en een “bonustijd” van 8 jaar zijn mensen hiermee tevreden en wordt niet aan een terugbetaaltijd van 11 jaar gedacht wat een bonustijd van 9 jaar zou opleveren.

Claude, bedankt voor dit gesprek.

ABLLOvzw (interview GC)

ABLLOvzw

ABLLO EN DE FIETSERBOND ZIEËN EEN HEUSE FIETSLAAN WEL ZITTEN IN DE ZANDSTRAAT !!

De Zandstraat in Haasdonk -een gewestweg- wordt binnenkort heraangelegd omdat Aquafin nieuwe riolering gaat aanleggen. Heel de straat wordt uitgebroken zowel wegdek als voetpaden en parkeerzones.

Een goed moment voor een gans nieuwe look!!

Nu is de Zandstraat een weg met slechte voetpaden en zonder fietspaden.

In de buurt van Hof ter Saxen is een brede fietsweg (± 3 meter breed) gepland. Dit is goed en men kan daar moeilijk iets anders doen.

In de buurt van Hof ter Saxen is een brede fietsweg (± 3 meter breed) gepland en dat is goed

fietslaan

Tussen Hof Ter Saxen en de dorpskom van Haasdonk voorziet men 2 aparte fietspaden van slechts anderhalve meter. Er moet dus een extra oversteekplaats komen.

De Fietserbond van de Regio Sint-Niklaas en ABLLOvzw zijn veront-rust omdat in de huidige plannen de fietspaden slechts 1.50 m breed zijn en er ook geen afschei-ding is met de rijbaan en omdat die extra oversteekplaats daar kan worden vermeden door de fietsweg verder door te trekken tot de zone 30 van de scholen.

fietslaan

*De recent vernieuwde fietspaden in bij voorbeeld de Bankstraat te Haasdonk bewijzen duidelijk dat **1.50 meter onvoldoende** zijn:*

* Voorbij steken is lastig en zelfs gevaarlijk: de fietsers moeten beiden dicht tegen de randen rijden: dus te dicht tegen de rijweg of bijna in de sloot.

* In principe moet men vlot met 2 naast elkaar kunnen rijden: als ouder naast een kind, oudere mensen naast elkaar..... (oudere mensen en jonge kinderen hebben meer plaats nodig!)

* Er maken nieuwe voertuigen gebruik van fietspaden: fietsen met 3 wielen, aanhangwagentjes, ligfietsen, snellelectrische fietsen, enz...

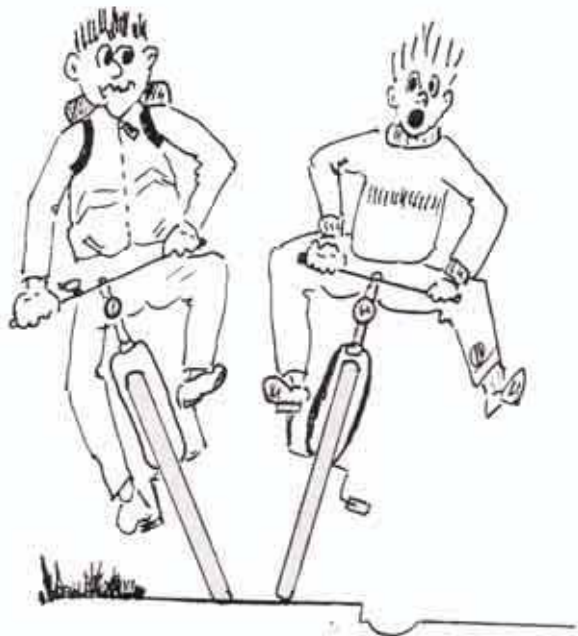
* Met 2 naast elkaar fietsen geeft een onbehaaglijk gevoel: leuk fietsen is anders.

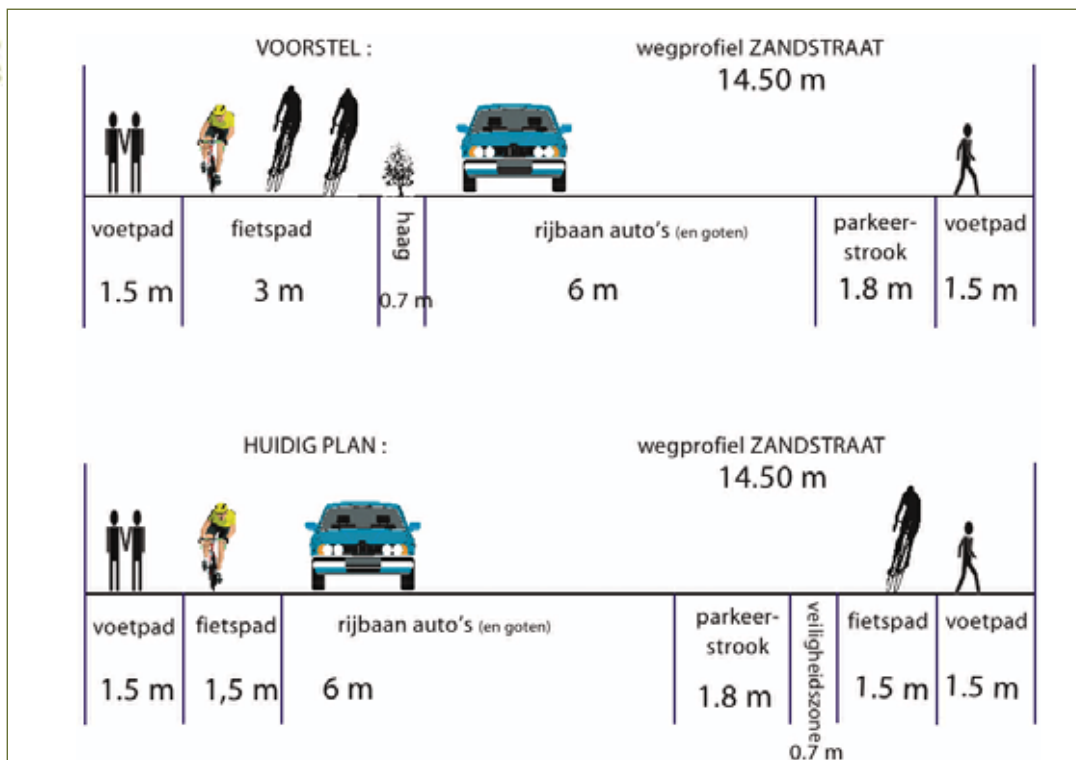
* De Bankstraat ligt op een woon-schoolroute richting Sint-Niklaas.

's Morgens rijden grote groepen scholieren vooral richting Sint-Niklaas en 's avonds net in de tegenovergestelde richting. Een brede fietslaan van minstens 3 meter zou dit beter kunnen opvangen.

Op het eerste zicht (en vanuit een auto bekeken) lijkt dat wel goed, maar als gebruiker moet hier een rode (of roze) kaart gegeven worden. **Het is toch beter dan vroeger** zeggen de beleidsmensen dan.

Als je bij een overstroming nog juist met je hoofd boven water komt, dan is een verlaagde waterstand tot je middel ook een verbetering. Goed is toch wat anders.

Een fietspadbreedte van 1.80 meter is een minimum in een straat met zo'n intensiteit voor auto's en fietsers. Maar dit blijkt ruimtelijk niet inpasbaar.

minstens 3 meter breed vanaf de dorpskom (scholengebied) tot voorbij Hof Ter Saxen ?

Wat men nu aanlegt, ligt er voor meer dan 30 (40, 50??) jaar ! Dus nu toekomstgericht aanleggen is de boodschap! Fietsen als ecologische schakel in mobiliteit wordt steeds belangrijker (opwarming aarde!!). Brede goede infrastructuur voorzien is dan ook een uitdaging.

de fietsweg verder door te trekken tot de zone 30 van de scholen.

Vandaar dat de Fietzersbond en ABLLO hier duidelijk kiezen voor een breed dubbelrichtingssysteem voor fietsers (ook een wel **fietslaan** genoemd), zoals trouwens door de **Werkgroep Verkeer Haasdonk** werd voorgesteld. Ook de Zandstraat ligt op een woon-schoolroute (naar Beveren). Een brede fietslaan kan grotere groepen fietsers beter opvangen.

Een nieuwe trend: trage wegen in landelijke gebieden:
Kan dit ook niet in een straat zoals de Zandstraat ? Eén afgescheiden fietsweg voor traag verkeer (voetgangers en fietsers) van

ABLLOvzw

Fietzersbond

**R
E
G
I
O**

Sint-Niklaas

Zie ook de webstek : www.abllo.be klik dan op **kalender**

C.V.N. wandelingen : De deelname is gratis. Iedereen is van harte welkom.

De wandelingen duren tussen de 2 en 3 uur.

*L = Laarzen gewenst, zeker bij vochtig weer. * = Geschikt voor wagentjes.*

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

zondag 1 april

Vzw Durme + CVN Natuurwandeling in het Molsbroek, begeleid door een CVN-gids
Afspraak: 14.30 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek . Info: Peter Claus, 09 348 30 20

CVN	Schauselbroek Temse	14u30	L/*
	Vlietbos	10u00	L

Hortus ter saksen Natuurtocht: Luswandeling 24,5 km RETIE - DESSEL - RETIE (GR565)

In de Noorderkempen, brongebied van de Kleine Nete en doorheen het indrukwekkende Prinsenspark.

Afspraak: 9 uur aan de "Linde" in het centrum van Retie (E 34 - Turnhout - afrit 26 Retie). Inschrijven bij Freddy (0475 92 34 84)

Vrijdag 13 april

Vzw Durme Thema-avond over bijen

De insectenwerkgroep organiseert een avond over Bijen. We hebben een imker op bezoek.

Afspraak: 20.00 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18

Zaterdag 14 april

Ons Streven Ons Streven lanceert 'Leren van elkaar'

We onderzoeken het provinciaal domein 'Roomacker', waarbij zowel specialisten als leken welkom zijn, met de bedoeling wat meer van de natuur te leren en te begrijpen.

Samenkomst: 9.00 u. aan de kerk van Tielrode. Info: 03 711 04 43 - deelname gratis.

Zondag 15 april

CVN	Cuesta-Sombeekse Meersen	14u00	L
------------	--------------------------	-------	---

Ons Streven + CVN Geleide natuurwandeling 'Bron en Broek'

Samenkomst: 14.15 u. aan de kerk van Elversele- info: 03 711 04 43 - deelname gratis

Vzw Durme Natuurwandeling in de Sombeekse meersen

De blikvangers van deze namiddagwandeling zijn het brongebied en het natuurreservaat De Riet-snijderij. In de bronzone wordt stilgestaan bij de bronbosjes en de voorjaarsbloeiërs eigen aan zo n gebied (slanke sleutelbloem, goudveil, muskus-kruid,&). In de Rietsnijderij bewonderen we de bloemenweelde van de spindotterbloem.

Afspraak: 14.00 uur op de Dries te Sombeke in Waasmunster.

Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56.

Vrijdag 20 april

Ons Streven Infoavond 'Zonne-energie'

I.s.m. Gezinsbond Tielsrode. Plaats: Gildenhuis Tielrode in de Pastorijstraat

Aanvang: 20.00 u. - toegang gratis

Zondag 22 april

CVN	Overstromingsgebied	14u00	L
	Oost-Siverpolder Temse	14u30	L
	Stroppers St-Gillis-Waas	10u00	L

De Raaklijn Ter gelegenheid van de dag van de aarde en de erfgoeddag, organiseert De Raaklijn samen met Natuurpunt de inwandeling van "kom uit uw kot en wandel je wijs in de Mierennest".

Het project heeft de bedoeling om heel wat te weten te komen op het vlak van natuur, milieubehoud, geschiedenis en cultuur. Het wandeltraject loopt langs 20 locaties die beschreven worden in een brochure. De locaties omvatten monumenten, bossen en een poel met hun specifieke fauna en flora, archeologische sites waaronder de vindplaats van de muntschat, een echte ambachtelijke brouwerij en heel wat plaatsen met een boeiende geschiedenis.

Dauwwandeling met een (h)eerlijk ontbijt (mits inschrijven) in de Oxfam Wereldwinkel

Start: 5 uur aan het gemeentehuis

Aankomst: 8.30 uur aan de Oxfam Wereldwinkel

Inwandeling traject "in de Mierennest" + receptie (gratis en onbeperkt)

Start: 14 uur aan het gemeentehuis

Aankomst: tussen 16 en 16.30 uur bij brouwerij Boelens, waar receptie doorgaat

Inschrijving: via www.deraaklijn.be of :

firmin.de.beleyr@telenet.be

k a l e n d e r

Vzw Durme Dag van de Aarde in Eksaarde

Vzw Durme, Velt en het biologisch landbouwbedrijf t Uilenbos slaan de handen in elkaar en organiseren in Eksaarde een spetterende fietstocht over hoe natuurbeheer en duurzame landbouw hand in hand gaan. De fietstocht gaat langs enkele percelen van het natuurgebied de Linie die beheerd worden door vzw Durme. De fietstocht eindigt op het Uilenbos met proeverijen van biologische groenten en ruime gelegenheid tot vragen stellen. Na afloop kan bij pot en pint nog worden nagepraat.

Afspraak: Er worden twee fietstochten ingericht met start om 10.00 uur en 15.00 uur. Plaats van afspraak is de Kruiskapel in Eksaarde (Lokeren) op het einde van de Kruiskapeldreef.

Info: Peter Claus, 09 348 30 20 of mail peter.claus@vzwdurme.be

Dag van de Aarde in Hamme

Het thema is dit jaar 'duurzame landbouw en voedselzekerheid voor iedereen'. Centrale plaats van gebeuren is het landbouwbedrijf van Marc Ongena, Moerheide 177 te Hamme.

Om 10.00 uur starten we hier de 'Dag van de Aarde' met een brunch in een verwarmde tent en om 17.00 uur is er een barbecue. Beiden met bio- en fair-trade producten en producten van lokale deelnemende landbouwers zoals hoevevlees, producten van schapenmelk en van biologische koemelk.

Kostprijs brunch en barbecue is 8 euro voor volwassenen en kinderen tot en met 12 jaar 4 euro. Voor de barbecue is dit exclusief drank.

Inschrijven verplicht en dit vóór 20 april bij de milieudienst 052/47 55 65 of via mail op milieu@hamme.be. Voor de barbecue kan men nog inschrijven tot 12.00 uur de dag zelf op het landbouwbedrijf van Marc Ongena.

Tussen 10.00 uur en 18.00 uur kan men hier kennis maken met diverse proef-, info- en verkoopstandjes en er is ook gelegenheid tot het nuttigen van een drankje.

Tevens is er een fietsroute uitgestippeld die via rustige wegen door landbouwgebied ons langs het natuurreservaat 'De Durmemeersen' brengt waar landbouwers meewerken aan het natuurbeheer via maai- en grasbeheer.

De fietsroute vertrekt op het landbouwbedrijf van Marc Ongena, Moerheide 177 te Hamme en leidt langs het schapenbedrijf van Walter Vandepitte. Tussen 13u en 16u geven Marc en Walter, om het half uur, een rondleiding op hun bedrijf. Beslist de moeite waard!

Om 12.00 uur zal het Vogelopvangcentrum 'De Klamper' uit Zele-Huivelde enkele gerevalideerde vogels vrijlaten op het landbouwbedrijf van Marc Ongena.

Deze 'Dag van de Aarde' is een samenwerking tussen het gemeentebestuur en de Milieuraad van Hamme, de Wereldwinkel, vzw Durme afd. Hamme-Dendermonde, Natuurpunt kern Hamme, Velt, VOC De Klamper en lokale landbouwers.

Info: Frans Van Havermaet, 052 47 18 93, [HYPERLINK "mailto:frans.van.havermaet@telenet.be"](mailto:frans.van.havermaet@telenet.be) frans.van.havermaet@telenet.be

Vrijdag 27 april

Ons Streven Uitstap naar de volkssterrenwacht 'Mira' in Grimbergen

Vertrek: 18.00 u. aan de kerk van Tielrode (carpooling) Inkom Mira: 5,00 €

Zaterdag 28 april

Velt Kruidenwandeling o.l.v. François van den Broeck. Een rustige wandeling (2,5u) waarbij we wilde kruiden verzamelen en deskundige uitleg krijgen. Wie wil kan een daarna een stukje eten. (Geef een seintje naar 037768689 zodat we plaats kunnen reserveren.) In de gerechten wordt de oogst verwerkt door de "patron" van "den Otter" Deelname 2€, kinderen gratis. (eten niet inbegrepen). Om 14.30u, parking "den otter" in den Bunt, Hamme.

Zondag 29 april

Natuurpunt Waasland Noord Ter gelegenheid van De Vlaamse Ardennendag hebben we voor u twee wandelingen gereserveerd. In de voormiddag hebben we een afspraak met onze gids aan de kerk van Wortegem die ons meeneemt voor een wandeling in het Bouvelobos. Daarna rijden wij naar een school in Oudenaarde waar we de meegebrachte picknick kunnen opeten. Er is daar allerlei drank te koop en natuurlijk ook de bekende mattentaarten. Rond 13 u vertrekken we naar Overboelare voor een wandeling in de Rietbeemd.

We vertrekken om 7.30 uur aan de kerk te Sint-Gillis-Waas. Meer info: Chris De Buyser 03/775 34 18 of chris@panneweel.be

CVN Oude Durme 5u00 L

Hortus ter Saksen Bloesemwandeling

14.30 - 16.30 uur In de boomgaard van Hof ter Saksen vind je perelaars, appelaars en kerselaars in bloesem. Ook in het arboretum tref je geurende heesters en unieke bomen in bloem. Kom en ga mee op zoek naar deze lenteprijs. Vandaag belet?

Geen nood, neem ook eens een kijkje op www.plantcol.be om te zien welke rijkdom in plan-

tencollecties aanwezig is.

Gids: Jan Van Bogaert. Organisatie: Groendienst Beveren

Afspraakplaats: schuilhuis Hof ter Saksen Gratis deelname

Natuurpunt Waasland-Zuid

Vlaamse Ardennendag, wandeling gratis
Afspraak: 8.00 uur Syntra Sint Niklaas. We rijden kostendelend met eigen wagens.

Picknick meebrengen en laarzen in de wagen leggen. Info: Christel Strybos 052 46 00 58

Vzw Durme Blauwborstwandeling

De Blauwborst is een onbekend maar bloedmooi neefje van de Roodborst. De rietkragen van de Durme en het Molsbroek zijn de favoriete stek van deze kobaltblauwe zangvogels. We gaan op zoek naar dit prachtige, goedgebekte broedvogeltje. Verstoppt in het riet, maar wij hebben alle tijd om een glimp op te vangen.

Afspraak: 9.00 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek. Het einde is voorzien om 12.00 uur. Meebrengen: scherpe blik en opmerkzaam gehoor. Wij voorzien iedereen van een verrekijker. Info: Wouter De Pauw, 09 348 30 20, mail wouter.depauw@vzwdurme.be

Vroegvogeltocht langs de Oude Durme

Deze wandeling is op maat van de vogelliefhebber. Ze veronderstelt wel enige dapperheid omdat ze start om 5 uur in de vroege morgen. Eerst luisteren, het is nog donker, en dan ook kijken naar het ochtendgedrag en de zang van vogels die hun leefgebied vinden in en bij het water, in het riet en in de meersenweiden. Je kan er zelfs regelmaat in ontdekken, die we de vogelklok noemen. Nadien zal er ook aandacht besteed worden aan het landschap, de problemen en de toekomstperspectieven van de Oude Durme en van de Durmerivier.

Afspraak: 5.00 u op de kade naast de Durmebrug in Waasmunster.

Info: Clem Ruelens op 052 46 02 56.

zondag 6 mei

Ons streven vzw

Wase Natuur en cultuur in de Durmetuin Tielrode

Bedoeling van dit evenement is de Wase natuurverenigingen en aanverwanten, zoals natuur- en Wereldwinkel, samen met lokale kunstenaars in de kijker te plaatsen en dit in het aparte kader van de Durmetuin met zijn honderd verschillende eikensoorten, die speciaal voor deze gelegenheid wordt opengesteld.

Immers natuur en kunst gaan vaak hand in hand. Het is voor de bezoeker dan ook een unieke gelegenheid om deze prachtige tuin te ontdekken en (opnieuw) kennis te maken met de natuurverenigingen van het Waasland en kunstenaars in verschillende aspecten.

De bezoeker wandelt door de Durmetuin en vindt er, verspreid langs een uitgestippeld wandelpad, verschillende standen opgesteld.

Het gebeuren wordt op verschillende tijdstippen opgeluisterd door een stukje muziek, sketches en vertellingen. Gastheer en bezieler van de tuin, Christian Wittebroodt, zorgt voor een aantal boeiende geleide wandelingen.

Er is natuurlijk ook de mogelijkheid om na te genieten bij een hapje en een drankje.

Deelnemers. (voorlopige lijst)

Christian Wittebroodt (gastheer en rondleidingen)
A.B.L.L.O vzw, JNM Waasland, VZW Durme Lokeren
Natuurpunt Zuid-Waasland, Ons Streven vzw Tielrode
Velt Waasland (Workshop oesterzwammen kweken)
Wase Imkersbond, Compostmeesters Temse
Vogelopvangcentrum De Klamper Zele
Wereldwinkel Temse, Solidariteitskoor Weerbots
Bioshop De Wase raap Sint-Niklaas (natuurvoeding)
De Wollebol Tielrode (schapen scheren - wol spinnen)
Querca robura (interactieve kindervertellingsen)
Toneelvereniging De Vlaamse Harten Tielrode (sketches)
Luc Van Nyvelseel (performance)
Paul Dekker (beeldhouwer, ontwerper)
Kamiel D'Hanis (fotografie)
Marcel D'Hondt (houtsnijwerk, pentekeningen)
Marc De Vos (aquarel)
Pat Riské (licht & sculptuur kunstenaar)
Mariëlle Van Der Herten (keramiek)
Carmen Van Nyvelseel (kostuumontwerp)
Lian Verbeeck (schilderijen)
Weyers - Borms (vormgeving)

Praktisch.

Uur: van 10.00 u. tot 18.00 u.

Plaats: Durmetuin Gentstraat 125 Tielrode - Temse (rechtover kerkhof Tielrode)

Toegang: gratis

Info: info@onsstreven.be -

03 711 04 43 - 03 771 93 97

Auto- en fietsparking voorzien.

Openbaar vervoer: bus 99 (Hamme-Antwerpen) - halte Hofstraat (op 2 min. wandelafstand) station Temse (Lokeren - Leuven) , vervolgens bus 99

Met de auto: E 17, afrit Hulst, Dendermonde, richting Hamme tot rotonde, richting Tielrode N 16, afrit Temse, richting Tielrode

Met ondersteuning van Kom Uit Uw Kot en de gemeente Temse.

CVN	Etbos Moerbeke-Waas	05u00	L
	Schauselbroek Temse	05u00	L
	Stroppers Stekene	14u00	L
	Het Rot	06u00	L

CVN + Vzw Durme

Natuurwandeling in het Molsbroek, begeleid door een CVN-gids

Afspraak: 14.30 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek. Info: Peter Claus, 09 348 30 20 of mail peter.claus@vzwdurme.be

Vriendenkring Panneweel

Open deur in het Panneweel.

Net zoals in 2006 herhaalt de Vriendenkring Panneweel de 'Open Schuurdeurdagen' en dit telkens op de eerste zondagnamiddag van de maand van 13.00 - 18.00 uur. In samenwerking met andere verenigingen worden meerdere gezinsvriendelijke activiteiten georganiseerd om en rond het Panneweel.

Velt Evenement in de "durmetuin" Tielrode. Wij doen workshops "oesterzwammen kweken op stro" en "zaaien voor beginners (ook voor kinderen)"

Hortus ter Saksen Natuurtocht: VILLERS-LA-VILLE - SPY 28 km (GR126)

Historisch bijzonder interessante en boeiende wandeling: vanaf de indrukwekkende ruïnes van de cisterciënzerabdij in Villers, gelegen in de diepte van de bosrijke Thylevallei, tot aan de "Grotte de l'Homme de Spy" langs het riviertje l'Orneau waar in 1886 het skelet van Neanderthalers werd gevonden.

Afspraak: 9 uur aan de ruïnes van de abdij van Viller-La-Ville (E411 - voorbij Waver - afrit 9 - N25 en N275).

Inschrijven bij Freddy (0475 92 34 84)

Natuurpunt Zuid-Waasland

natuureducatieve wandeling

samenkomst wijschooltje Leebrug (Sinaai), om 14u00. Laarzen of stevige schoenen
gids: Tom Neels (03/772 59 30)

Woensdag 9 mei 2007

Natuurpunt Zuid Waasland Start lieveheersbeestjescursus (zie kalender-info) van 19.30u tot 22.30u.

Deze les gaat door in VTS III, Breedstraat 104 Sint-Niklaas.

Info: Tom Neels tel: 03 772 59 30

Vrijdag 11 mei

Ons Streven

Ons Streven lanceert 'Leren van elkaar'

k a l e n d e r

We onderzoeken het provinciaal domein 'Roomacker', waarbij zowel specialisten als leken welkom zijn, met de bedoeling wat meer van de natuur te leren en te begrijpen.

Samenkomst: 19.00 u. aan de kerk van Tielrode. Info: 03 711 04 43 - deelname gratis.

Vzw Durme

Thema-avond over lieveheersbeestjes

De insectenwerkgroep organiseert een avond over lieveheersbeestjes. Afspraak: 20.00 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18

Zondag 13 mei

Natuurpunt Waasland Noord Voor onze jaarlijkse Vroege Vogelwandeling kiezen we dit jaar voor het Stroppersbos. Een uitgelezen plek voor het beluisteren en leren herkennen van vogelzang. Na de wandeling is er een uitgebreid ontbijt voorzien in het natuurhuis Panneweel.

Vertrek om 5 uur aan de Kerk van 't Kalf een gehucht van Sint-Gillis-W gelegen langs de weg van Sint-Gillis-W naar De Klinge.

Voor het ontbijt dien je vooraf in te schrijven door storting van 5 Euro per persoon voor leden Natuurpunt of Vrienden Panneweel en 7 Euro voor niet leden op rek. 000-0105608-72 van Natuurpunt Waasland Noord met vermelding ontbijt en aantal personen

Ons Streven + CVN

Geleide natuurwandeling 'Tielrodebroek'

Samenkomst: 10.00 u. aan het Durmeveer van Tielrode

Info: 03 711 04 43 - deelname gratis - geschikt voor rolwagens

Natuurpunt Zuid Waasland Uitstap Harchies (Henegouwen +/- 140 km) eigen gidsen, carpooling

Samenkomst: Syntra om ?????? Info: 03 772 28 08 Eddy De Taeye

Vzw Durme ?raad tieolb taW

Wat bloeit daar? Onder begeleiding en met het aangepaste materiaal verkennen we samen de plantenwereld in het natuurreservaat Molsbroek. Vaststellen om welke soort het gaat, was nog nooit zo gemakkelijk... Laat je verrassen door alles eens omgekeerd En van heel dichtbij te bekijken. Géén wandeling, wel een buitenactiviteit.

Afspraak: 14.30 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek. Het einde is voorzien om 17.00 uur.

Info: Wouter De Pauw, 09 348 30 20, mail wouter.depauw@vzwdurme.be

Vzw Durme Ochtendwandeling in de Durmemeersen met ontbijt

De wandeling voert ons naar de bloemrijke hooilanden van het erkende natuureservaat 'De Durmemeersen'. Deze hooilanden worden beheerd door vzw Durme. Midden mei zijn de hooilanden op hun mooist, ze kleuren dan roze door de vele Echte Koekoeksbloemen, dit doorweven met het geel van de Kruipende- en Scherpe-boterbloemen. Een kleurrijk schouwspel dat door het intensiever worden van de landbouw geheel waren verdwenen uit het Durmemeersenlandschap. Tijdens de wandeling zullen we ook aandacht hebben voor de talrijke zangvogels die op deze, hopelijk zonnige, ochtend uit volle borst zullen zingen.

Rustige ochtendwandeling voor iedereen, afstand ongeveer 3,5 km. Bij regenweer of na een periode van regen laarzen gewenst anders stevige wandelschoenen volstaan.

We komen samen om 7.00 uur aan de kerk van Hamme St-Anna. Vandaar vertrekken we, na de wandeling voor wie dit wil, naar het Palingshuis voor een eenvoudig ontbijt tegen om +/- 9u15.

Prijs ontbijt 5 euro. Vooraf inschrijven is niet verplicht maar een seintje voor 10 mei is wel handig om praktische redenen op onderstaande contactgegevens.

Afspraak: 7.00 uur aan de Kerk van Hamme Sint-Anna.

Info: Frans Van Havermaet, 052 47 18 93 of mail frans.van.havermaet@telenet.be

donderdag 17, vrijdag 18 & zondag 19 mei

Vzw Durme Hemelvaartweekend

Afdeling Waasmunster organiseert dit jaar haar 16e natuurweekend. Per auto rijden we naar onze verblijfplaats in het bronnengebied van de Leie in Noord-Frankrijk. Het landschap is er open, zacht glooiend, doorspekt met bos en biedt je prachtige panorama's. Er wordt verbleven in het Centrum Les Boucles de l'Authie in Ony-Le-Château. Het prijskaartje per persoon voor het ganse weekend bedraagt 84 euro, alles inbegrepen, behalve transport en drank. De eerste namiddag zorgen de organisatoren voor de befaamd geworden picknick. Info: Karel Verschaeren, 052 46 06 55, mail karel.verschaeren@faceo.be

Zaterdag 19 en zondag 20 mei

Vriendenkring Panneweel Boekenmarkt in het Natuurhuis Panneweel

Krekeldijk 2 Meerdonk. Zaterdag vanaf 13 uur, zondag vanaf 10 uur.

Zondag 20 mei

CVN	Keilanden	14u00	L
	Spletteren	14u30	L

Zondag 27 mei

CVN	Baggaert	14u00	L
-----	----------	-------	---

De Raaklijn Dag Van het park

Om 14u in het "Groenhof" een kasteelparkwandeling. Enkel via inschrijving: www.deraaklijn.be of firmin.de.beleyr@telenet.be

vrijdag 1 juni

Natuurpunt Zuid Waasland

nachtvlinderinventarisatie (ook voor beginners!)

afspraak om 21u30 aan het pompgebied in de Moervaartmeersen
einde: ± middernacht

info: Tom Neels, tel: 03 772 59 30

Zondag 3 juni

Hortus ter Saksen

Natuurtocht: BEERSEL - ST. MARTENS-LENNIK

Kastelenroute in het pajottenland langs de gekende kastelen van Beersel, St. Pieters-Leeuw (coloma) en Gaasbeek.

Afspraak: 9 uur kasteel van Beersel

Inschrijven bij Etienne (0478 422 350)

Vriendenkring Panneweel Tweede Open Schuurdag editie 2007 in het Natuurhuis Panneweel

Mogelijkheid tot deelname aan kleine gezinsvriendelijke activiteiten en wandelingen. Je kan ook rustig genieten met een drankje in onze boomgaard. Doorlopend van 13 uur tot 18 uur

Ons Streven + CVN Geleide natuurwandeling 'Tielrode Veer'

Samenkomst: 14.15 u. aan het Durmeveer van Tielrode. Info: 03 711 04 43 - deelname gratis

CVN	Molsbroek Lokeren	14u30	L
	Scheldeboorden Antwerpen	LO 10u00	L

CVN + Vzw Durme Natuurwandeling in het Molsbroek, begeleid door een CVN-gids

Afspraak: 14.30 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Peter Claus, 09 348 30 20, mail peter.claus@vzwdurme.be

Natuurpunt Zuid-Waasland

Bustocht naar de Viroin

3 juni, een dag om reeds te noteren in je agenda!

Natuurpunt Zuid Waasland trekt die dag naar de Viroinvallei met zijn zeer interessante kalksteenrug-

k a l e n d e r

gen. We rijden richting Nismes in het Zuidwestelijk deel van de provincie Namen waar de Eau Noire en de Eau Blanche samenvloeien om zo de Viroin te vormen, een prachtige rivier die door een schilderachtige vallei kronkelt. Op de steile zuidelijke randen van het plateau is de bodem er droog en kalkrijk. Bovendien warmen de rotsen daar snel op. Al die factoren zorgen voor een ideaal microklimaat voor veel planten o. a. voor orchideeën. Wie van deze bloemen houdt moet er absoluut proberen bij zijn die dag want er groeien daar wel 31 soorten, een enorm waardevolle streek dus!

Onze gids zal niemand minder zijn dan Hans Vermeulen. Wie hem kent weet al dat het een boeiende excursie wordt want op zijn educatieve, amussante manier probeert hij steeds zijn veelzijdige kennis aan ons over te brengen. Hij weet zowel de leek als de gevorderde plantenkenner te boeien.

Die dag verkennen we uiteraard de streek maar zullen we vooral aandacht hebben voor de uitzonderlijke flora van de kalkgraslanden en met René Pletinck bij ons zal geen enkele vlinder of kever zich aan ons oog kunnen onttrekken.

Het belooft dus een leerrijke en veelzijdige uitstap te worden.

En nu maar hopen op het zonnetje ... dan wanen we ons daar een dagje in het Zuiden!

Praktisch :

vertrek : 7.30h Syntra Sint Niklaas

terug : rond 20.00h

meebrengen : picknick, drank, misschien ook plantengids, loep, ...

prijs : 16 euro te storten op 880-4709431-31 van Natuurpunt Zuid Waasland

korting van 2 euro voor leden natuurpunt

korting van 6 euro voor JNM leden en kinderen

info : Christel Strybos 052/46.00.58

Zondag 17 juni

CVN Drie Beken 14u00 L/*

CVN+ Natuurpunt Zuid-Waasland

Daknamse Meersen

14u30 aan kerkje van Daknam.Laarzen of stevige schoenen.

Gids: Philippe Van de velde 09 349 40 99

Velt Groene zomer.

Twee ecologische tuinen kunnen bezocht worden van 10 tot 18u: Phillipe en Jaklien Heyvaert-De Becker, Kloosterstraat 6, 9190 Stekene (Klein Sinaai) en Marc en Miek Seeuws, Brandstraat 2A, 910 Sint-Niklaas. Gratis.

Meer info in volgend nummer.

vrijdag 15 tot zondag 17 juni

Natuurpunt Waasland Noord

Wandelweekend in de Viroinvallei

Er was al langer vraag naar, een wandelweekend iets verder weg. In juni trekken we naar de Viroinvallei in het zuiden van ons land (omgeving van Nismes). De Calestienne is een zeer oud oerlandschap met een erg aparte ontstaansgeschiedenis. Een lange kalksteenrug valt hier samen met de vallei van de Viroin. Op de steile randen van dat plateau is de bodem rotsachtig en kalkrijk. Ideale omstandigheden voor vele 'speciale' plantjes. Het meest tot de verbeelding spreken natuurlijk de orchideeën, in de omgeving hier groeien niet minder dan 31 soorten. Mannetjesorchis, vogelnestje, bosvogeltje, bokkenorchis zijn soorten die we hier zeker hopen te zien.

Maar niet alleen interessant voor planten, ook de vogelwereld mag er wezen. Soorten die op ons verlanglijstjes staan zijn boomleeuwerik, fluitier en waterspreeuw. Zoals u merkt heeft deze streek heel wat in petto. Tijdens twee wandeldagen verkennen we de mooiste plekjes uit de omgeving, al dan niet begeleid door een natuurgids.

Praktisch

Dit weekend start op vrijdagavond zodat we zaterdag en zondag volledig kunnen besteden aan wandelen in de natuur. Zondag in de vroege avond vertrekken we terug huiswaarts.

Zaterdagvoormiddag laten we ons begeleiden door een Nederlandstalige natuurgids uit de streek.

We verblijven tijdens dit weekend in een gîte van de Cercles des Naturalistes de Belgique. De locatie is het oude station van Viervers-sur-Viroin dat volledig gerestaureerd is.

In deze gîte hebben we 8 kamers ter onze beschikking (2 tot 4 bedden per kamer). Voor gezamenlijke activiteiten hebben we ook nog een grote zaal die we mogen gebruiken. Sanitair en douches zijn gemeenschappelijk. Wij hebben bewust voor deze formule gekozen om de kostprijs zo laag mogelijk te houden.

Kostprijs : leden 95 €, niet-leden 100 € per persoon door storting op rekening 000-01056608-72

je dient je deelname voor dit weekend zo snel mogelijk vast te leggen. Voor 28 februari 2007 moesten we voldoende inschrijvingen hebben om de kamers reserveren!

Er waren tijdig voldoende aanmeldingen om deel te nemen. We maakten de boeking van het natuurweekend definitief.

Er zijn nog enkele plaatsen vrij...

Bel daarvoor Marc Bogaerts 03 779 89 31 of mail

k a l e n d e r

naar Marc@Panneweel.be

Inbegrepen : overnachting, 2 x ontbijt, 2 x pic-nic en 2 x avondeten (drank niet inbegrepen).

Ruim voor de vertrekdatum krijgt iedereen die is ingeschreven alle praktische details voor dit wandelweekend per post of e-mail.

Meer info is verkrijgbaar bij Marc Bogaerts 03 779 89 31 of Marc@Panneweel.be.

Wil je nu alvast meer weten over de Cercles des Naturaliste de Belgique, of over de streek...

www.cercles-naturalistes.be

www.viroinval.be

KALENDER INFO

PADDENSTOELENWERKGROEP

"DE TAKRUITERTJES"

Cursus Paddenstoelen vanaf 21 september 2007

Paddenstoelen spreken mensen aan, maar roepen ook veel vragen op. Er doen veel verhalen en anekdotes de ronde over die soms vreemd gevormde levensvormen. Ze hebben iets mythisch en mysterieus, wat in de naamgeving terug te vinden is. Sommige paddenstoelen zijn smakelijk, andere nauwelijks eetbaar of heel giftig.

Eind september en begin oktober organiseert de werkgroep een basiscursus over paddenstoelen, één theoretische les en vier praktijkwandelingen. Om deze cursus te volgen is enige voorkennis niet nodig, een ruime interesse in natuur volstaat. Tijdens de excursies verdiepen we ons in de paddenstoelen in enkele verschillende biotopen: bos en heide, meersen en weiland, (onder andere het Heidebos, het Provinciaal Domein Puyenbroeck, de Moervaartmeersen,...).

Inschrijvingen:

Het aantal deelnemers aan de cursus is beperkt tot 25, waardoor het van belang is snel in te schrijven.

Leden van Natuurpunt betalen 10 EUR voor het volgen van deze cursus, niet-leden betalen 20 EUR.

Het bedrag schrijf je over op rekeningnummer 979-2459309-73 ten name van Werkgroep paddenstoelen, p/a Maatje den Herder met vermelding 'cursus paddenstoelen + aantal personen'

De eerste les vindt plaats op vrijdag 21 september om 19u30 in de cafetaria van het Rust- en Verzorgingstehuis het Moervaartheem, Meerstraat 31 te Wachtebeke. Praktijklessen op de zaterdagen 22 en 29 september, 6 en 13 oktober 2007 van 13.30u tot 16.30u.

Meer informatie en inschrijven

bij Maatje den Herder, tel.: 09-355 58 59, e-mail

maatje.den.herder@telenet.be

of bij Lou Roelandt,

tel.: 09-348 70 31, mail

lou.roelandt@skynet.be

DE DURMETUIN IN TIELRODE EN DE BOSSEN VAN TEMSE ?!

Volgens Europese normen heeft Vlaanderen een tekort aan bossen. Dit geldt zeker ook voor de gemeente Temse, waar in de nabije toekomst weerom een bosrijke site dreigt opgeofferd te worden aan een nieuwe verkaveling. Het betreft de omvangrijke tuin van de familie Bunneghem, gelegen rechtover het Scheldepark in Temse, waar in de eerste fase nu reeds een aanvraag loopt voor 8 kavels. Ook in het verleden (ca. 10 jaar geleden) onderging het kasteelpark van Tielrode (ter hoogte van de Kerkstraat) hetzelfde lot, waarbij deze historisch belangrijke en natuurrijke omgeving groten-deels werd verkwaanseld.

Is het dan echt onmogelijk om dergelijke gebieden een vorm van bescherming op te dringen, waarbij een aantal beperkingen worden ingelast?

De Durmetuin in Tielrode.

De Durmetuin in Tielrode kan, net als de vorige voorbeelden, in de toekomst bedreigd worden door eventuele verkavelingen. Enerzijds ligt deze tuin op cijnsgrond, waarbij de cijns over ca. 14 jaar vervalt en anderzijds is dit park, volgens het nog steeds van kracht zijnde Gewestplan, ingekleurd als woonzone 1.0. De bewoner - bezieler van deze tuin, Christian Wittebroodt doet er dan ook alles aan om op korte termijn deze site te kunnen laten beschermen.

Christian doet zijn verhaal: 'Als officier heeft mijn grootvader, Arthur Wittebroodt, vaak moeten verhuizen. Toen hij met pensioen ging, zocht hij om familiale redenen een woning in de buurt van Sint-Niklaas. Zo kwam hij in 1924 in Tielrode terecht en kon er eindelijk één van zijn dromen realiseren. Een tuin aanleggen had hem immers altijd bekoord. Maar niet zo maar een tuin. Hij wou na de verschrikkingen van het front van de eerste wereldoorlog, die hem meer dan vier jaar van zijn familie verwijderd had gehouden, een tuin die harmonie en rust moest uitstralen. Het terrein was bij zijn aankomst braakliggende grond. Aan de straatkant werd een park aangelegd. Een haag van klimrozen die parallel liep met de straat, bakende het parkgedeelte af. Het grootste deel bestond uit een moestuin en een boomgaard. Van de indrukwekkende collectie fruitbomen blijven enkele exemplaren over, onder meer een President Henri Van Dievoet, een variëteit

kalender - info

malus domestica (appelsoort).'
'Tijdens de tweede wereldoorlog', vervolgt Christian, 'veroverde de natuur geleidelijk er een groot deel van en kwam een einde aan deze perfect onderhouden tuin. Hier en daar werd een boom geplant en ook de natuur zorgde voor enkele mooie exemplaren'.
'Vanaf 1983 werd de tuin geherstructureerd. Hierbij ging ik uit van de mooiste bomen en respecteerde ik de vormgeving van het terrein (afdalend naar de Durme in het zuiden en tevens in westelijke richting naar de beek toe). Ook startte ik met het aanplanten van een collectie eiken die nu meer dan 100 verschillende variëteiten telt. Loofbomen met kleurrijke bladeren en een grot hoeveelheid hydrangea's sieren de tuin terwijl de rododendron en de Acer palmatum een uitgelezen plaats kregen. De collectie wordt elk jaar uitgebreid.

In 2005 stond de tuin open voor de tentoonstelling Niemands Adem en 4500 bezoekers konden genieten van de beeldhouwwerken in een natuurlijk kader.

Op 2 september 2006 bezochten de Belgische Dendrologische Vereniging en tientallen genodigden de tuin. In de verwelkoming liet burgemeester Luc De Ryck het woord bescherming vallen. Zo formuleerde hij publiekelijk de wens van veel bezoekers.'

Voor de komende jaren worden in de Durmetuin verschillende activiteiten gepland. Deze is ook op aanvraag te bezoeken.

Wens je gratis kennis te maken met deze unieke tuin, ben je alvast welkom op zondag 6 mei 2007 tijdens het evenement 'Wase natuur en cultuur in de Durmetuin Tielrode' en dit tussen 10.00u. en 18.00u.

afval en verlichting

MILIEUWERKGROEP EN OUDERCOMITÉ SCHOOL HOUDEN LENTESCHOONMAAK OP PROVINCIAAL DOMEIN ROOMACKER.

Een twintigtal vrijwilligers van de vriendenkring vban de vrije basisschool van Tielrode en Milieuwerkgroep Ons Streven vzw. stonden dit jaar paraat om het vele zwerfvuil op Provinciaal domein Roomacker te verwijderen. Ondanks het feit dat de milieuwerkgroep afgelopen jaren een jaarlijkse schoonmaakbeurt houdt op het domein, was de "oogst" opnieuw groot.

Geholpen door het stralende weer en door vele handen, kon het storende zwerfvuil verwijderd worden en ogen de kleiputten en de omgeving van de Roomacker weer wat natuurlijker. Dit jaar kon de milieuwerkgroep rekenen op de hulp van enkele ouders en kinderen van de plaatselijke vrije basisschool. De vriendenkring heeft dit jaar "Natuurlureboel" als thema gekozen en wou naast ontspannende activiteiten in de natuur, ook eens de handen uit de mouwen steken. De jeugd was dan ook bijzonder goed vertegenwoordigd.

Onder de blikvangers van het opgehaalde zwerfvuil zitten een rubberbootje, kookpotten, de hoes van een volwassenenvideo, een kerstboom en drankverpakkingen in alle soorten en formaten. Tijdens de actie troffen de mensen ook nog andere zaken aan die achtergelaten werden. Zo bivakkeert op de kleiput-

ten een groep witte tamme ganzen en werd in een de jongste put een goudvis of koi gezien van ruim 40 cm lang. Deze dieren horen niet in de vrije natuur thuis.

Deze zwerfvuilactie kreeg andermaal logistieke ondersteuning van de milieudienst van de gemeente Temse. Elke deelnemer werd voorzien van werkhandschoenen en de jeugd leefde zich uit met het gebruik van de grijptangen. Uiteindelijk werden in Hofstraat (tussen Gentstraat en het domein) en op het domein zelf, 13 zakken restafval, 9 PMD zakken, ettelijke glazen flessen en ander afval ingezameld.

DE HOFSTRAAT OF HET JAAR VAN DE VERLICHTING!

Zoals je wellicht weet wordt iedere jaar 'de nacht van de duisternis' georganiseerd. Ook dit jaar was het niet anders en op 3 maart werden dan ook zo veel mogelijk (?) lichten gedoofd in ons Oh zo overbelicht Vlaanderen. Het is inderdaad een feit dat we nogal kwistig omspringen met onze lampjes, want 'den donkeren' zou toch zo gevaarlijk en onveilig zijn. Niets is echter minder waar. Wat wel waar is, is dat het bioritme danig in de war gestuurd wordt dat mens als dier hierdoor nadeel ondervinden.

Blijkbaar blijft ons beleid er anders over denken, want je kan zien dat, algemeen gezien, de straatverlichting nog steeds toeneemt. Zo zijn de bewoners en de gebruikers van de Hofstraat in Tielrode dit jaar bij de 'gelukkigen' met een vernieuwde en uitgebreide lichtshow. Deze landelijke weg, waarlangs ook het natuurgebied 'Roomacker' gelegen is, wordt op deze manier nog meer gepromoot om als sluipteg te gebruiken richting Sint-Niklaas en E17. Het blijft dus wachten op de 'verlichting' om het donker te houden. Oh darkness, oh darkness roll over me tonight!

EEN STAP OPZIJ, MAAR GEEN AFSCHIED!

*boven:
Afscheidnemd
voorzitter André
Verstraeten.
hiernaast
nieuw voorzitter
Geert Braem.
Zijn boodschap leest
U volgende keer.*

Al enkele jaren heb ik binnen onze raad van bestuur gesteld dat ik het voorzitterschap graag zou overdragen aan een geschikte kandidaat. En dit liever 5 jaar te vroeg dan 1 jaar te laat.

Dit brengt immers een behoorlijk aantal verplichtingen, verantwoordelijkheden en bindingen met zich mee. Ik heb deze vanaf de stichting van de vereniging in 1969 steeds in belangrijke mate op mij genomen als beheerder en nadien als voorzitter.

Na **38 jaar** is, mede dankzij de inzet van vele vrijwilligers en personeelsleden, de vzw Durme zo uitgegroeid tot de wellicht best uitgebouwde regionale vereniging in ons land:

afschied

ruim 330 ha reservaat in alle ecologisch waardevolle zones van de regio, twee bezoekerscentra, 9 arbeidsplaatsen, talrijke doortastende natuur- en milieuacties enz.

En dit alles met een financieel gezonde toestand. Ik zal altijd met voldoening kunnen terugblikken op de zovele realisaties waarbij ik een belangrijke bijdrage kon leveren. De opvolgers moeten nu alleen nog zorgen voor het goed onderhoud en functioneren van het huis.

Ik word binnenkort 64 jaar. Ik zie niet veel leeftijdgenoten nog doen, zelfs niet beroepshalve, wat ik allemaal als vrijwilliger nog op mij neem.

Ik heb besloten om ontslag te nemen als voorzitter per 31 december 2006 en zal dus daarna alleen nog lid van de raad van bestuur en het bestuurscomité zijn.

Overigens zal ik verder een beperkt aantal taken als vrijwilliger blijven vervullen: conservator van Molsbroek, opvolging van de bezoekerscentra en het reservaatbeheer, bijzonder wachter op de reservaten, afhandelen van de lopende reservaatverwervingen in de Linie-Vette Meers en de Fondatie, het eendenkooi-project bij het Donkmeer en de beleidswerking van afdeling Lokeren.

Ook voor de aankoop van reservaatpercelen wil ik de bindingen en verplichtingen sterk afbouwen.

Ik hoop van harte dat de opvolgers zullen zorgen voor de voortzetting en de verdere uitbouw van het belangrijkste binnen de vzw Durme: het behoud van de onafhankelijke kleinschalige regionale werking.

Ik wens de opvolgers van harte veel succes zodat ze ook na vele jaren met voldoening zullen kunnen terugblikken op de werking van de vzw Durme.

André Verstraeten

KLIMAATWIJK-PROJECT 2006-2007 STAAT OPNIEUW HALFWEG.

Tussen 22 jan en 13 februari was het weer zover en werden in alle deelnemende Vlaamse gemeenten de tussentijdse resultaten voorgesteld van het klimaatwijkproject 2006-07.

Het OCMW van Sint-Gillis deed zelf reeds in 2005 een aanvraag naar dergelijk project. De stad Sint-Niklaas besliste om onmiddellijk op twee paarden te wedden: klimaatwijken en Klima op maat met de Reinaertwijk. Opvallend dit jaar is dat de tussentijdse resultaten opvallend beter zijn dan vorig jaar. Begin Januari bespaarde de provincie Oost-Vlaanderen reeds 7,4% energie tov van het verbruik in 2005-2006.

Gemeente	Wijk	Besparing
Beveren	Drielandekes	- 12.50%
	Energiek Beveren	- 5.00%
Dendermonde	Boonwijk	- 5.00%
	De Beste Watjes	- 1.50%
	Frans Courtenisstr	- 0.50%
	Kalendijk	- 5.10%
Hamme	De Koesteert	- 10.11%
	Zonnedorp	- 9.27%
	't Veertje	- 12.80%
Sint-Niklaas	Milieudienst	- 2.00%
	Vogelkeswijk	- 12.00%
Stekene	Wijk Reinaert	- 6.00%
Waasmunster	Groen	- 15.27%
	Wewiwa	+ 0.92%

In het Waasland deze keer enkele nieuwkomers nl de gemeente Waasmunster met al onmiddellijk 3 klimaatwijken en de stad Sint-Niklaas met 2 klimaatwijken.

Naast dit project startte BBL ook met een pilootproject 'Klimaat op maat' Dit richt zich vooral naar OCMW's en sociale huisvestingsmaatschappijen.

Voor de afzonderlijke wijken zag het er als volgt uit:

Na deze tussentijds stand doen de mensen lustig verder met het besparen van energie. Ook de Klimaat op maat wijken doen het zeer goed.

De deelnemers van het OCMW van Sint-Gillis bespaarden op het ogenblik reeds 16.16 % op hun energierekening en staan daarmee aan de kop van alle Wase klimaatwijken.

De deelnemers van het Reinaartpark in Sint-Niklaas bespaarden reed 6.15%.

Dus op naar de eindstreep.

Jenny De Laet

ABLLOvzw

**BIJZONDER GOEDE WATER-
KWALITEIT AANGETROFFEN IN
EEN WASE ZANDWINNINGPLAS
(NATUURGEBIED DE
STROPERSBOSSEN, SINT-
GILLIS WAAS O-VL).
DE BELGISCHE BIOTISCHE
INDEX SCOORT 9/10.**

door Erik ROMBAUT (1) en Joris BAERT. (2).

1. Inleiding /situering

Ten noorden van de E34 Antwerpen-Zelzate ligt aan de rand van het natuurreservaat "De Stropersbossen" een aantal zandwinningplassen. Ze zijn gesitueerd net ten zuidwesten van het gehucht 'Het Kalf' (gemeente Sint-Gillis Waas). Zij werden gegraven voor de aanleg van de E34 en werden sedertdien aan hun lot overgelaten. De plassen zijn vrij diep en hebben op de meeste plaatsen vrij steile oevers (Foto 1 en Foto 2). Daardoor zijn er nauwelijks gradiënten van nat naar droog en is er relatief weinig sprake van verlanding. De bestudeerde plas is eigendom van het Vlaamse Gewest, agentschap natuur en bos, en heeft op het gewestplan Sint-Niklaas - Lokeren een donkergroene kleur, bestemming bosgebied.

2. Materiaal en methode

Om de waterkwaliteit te bepalen werd er gebruik gemaakt van een gestandaardiseerde methode: de Belgische Biotische Index (BBI).

Foto 1. De oevers van de studievijver zijn tamelijk steil, er is nauwelijks sprake van gradiënten en verlandingsvegetaties.

dossier waterkwaliteit

studievijver (topografische kaart Sint-Gillis Waas - Beveren 1/25000)

De Belgische Biotische Index evalueert de kwaliteit van een waterloop. Deze index is gebaseerd op de aan- of afwezigheid van met het blote oog zichtbare ongewervelde waterdiertjes, de zogenaamde macro-invertebraten. De BBI integreert twee factoren: de aan- of afwezigheid van verontreiniginggevoelige soorten en het totale aantal aangetroffen soortengroepen. De Belgische Biotische Index is dus een indicator van ongewervelden die varieert van 0 (geen indicatoren aanwezig) over 1 (enkel soorten van verontreinigd water) tot 10 (soortenrijke gemeenschap met kwets-

Foto 2. De oevers worden op veel plaatsen sterk beschaduw.

bare soorten, indicatoren voor heel schoon water) (<http://www.natuurindicatoren.be/indicatorenportal.>).

De stalen zijn half mei 2005 genomen op 3 erg verschillende plaatsen in de zandwinningvijver:

- ◊ een plaats waar het zonlicht goed aan het water kan, en waar het water niet te diep is
- ◊ een plaats waar bomen (diverse Wilgen en Zwarte els) een schaduw over het water werpen
- ◊ een iets diepere plaats waar veel waterplanten groeien.

Op elk van deze 3 plaatsen is er telkens een staal genomen van: de waterkolom aan de oppervlakte, van het midden van de waterkolom en van het onderste deel van de waterkolom samen met de bovenste laag van het substraat en de eventueel aanwezige begroeiing.

3. Bepaling van de waterkwaliteit: de resultaten

Ongewervelde waterdieren vormen uitstekende indicatoren voor de waterkwaliteit. Als alle dieren gedetermineerd zijn, waar mogelijk tot

genoemd..

Na elke determinatie wordt de soort (of hogere taxonomische eenheid) aangekruist en het aantal individuen geteld (Tabel 1). Na afsluiten van de determinaties wordt het algemeen totaal gemaakt van de systematische eenheden voor de gehele plas. Dat bleken er in ons geval 23 te zijn.. Vervolgens wordt voor elke systematische groep uit (Tabel 2) het totaal van alle aangetroffen systematische eenheden bepaald. In de Tabel 3 'bepaling biotische index' wordt de meest gevoelige groep organismen opgezocht, waarvan we een vertegenwoordiger hebben aangetroffen. In die Tabel 3 staan de groepen gerangschikt - van boven naar onder - van vervuilingsgevoelige naar tolerante soorten voor vervuiling.

In ons geval waren de meest gevoelige bio-indicatoren de larven van eendagsvliegen. Daar vonden we slechts één systematische eenheid van. Kruisend met het 'totaal aantal systematische eenheden (meer dan 16)' bekomt men in Tabel 3 de waarde van de biotische index. Dat is dus een BBI waarde van 9/10.

dossier waterkwaliteit

4. Discussie en aanbevelingen

Een BBI beoordeling van 9/10 is voor het Waasland uitzonderlijk hoog. Het Waasland heeft dan ook erg te lijden van verontreiniging door intensieve landbouw en industrie. Dat blijkt ondermeer uit de BBI-cijfers van de Wase waterkwaliteit op de website van de Vlaamse milieumaatschappij (www.vmm.be). Een score van 9/10 hebben we in de regio Stekene/Sint-Gillis Waas/Beveren niet gevonden.

Een BBI van tenminste 7 (goede of zeer goede biologische kwaliteit) is één van de basismilieukwaliteitsnormen die sinds 1 juli 1995 in Vlaanderen gelden. Tijdens de meetcampagne 2005 werd de BBI op 1026 meetplaatsen bepaald en slechts 30 % van de meetplaatsen voldeed aan deze wettelijke, Vlaamse basiskwaliteitsnorm. Die 30 % ligt nog een heel eind van de door het MINA-plan 3 beoogde cijfer van 40 % meetpunten met BBI van tenminste 7, tegen het jaar 2007 (<http://www.milieurapport.be>).

Bovendien is er recent kritiek op de BBI-methode geformuleerd. Volgens BIGGS (2006) zou de Vlaamse biologische waterkwaliteitsnorm te laks zijn. Het rapport stelt ook de recente gegevens uit het rapport

Nr.	Systematische eenheid	Aantal
1	Larve 1-dagsvlieg (Cenosis)	6
2	Zoetwaterpissebed	∞
3	Zoetwaterpoliep	∞
4	Vishlootzuiger	5
5	Brede blootzuiger	4
6	Eendenblootzuiger	2
7	2-ogige blootzuiger	4
8	Planaria (Dugesia tigrina)	5
9	Waterlo	∞
10	Eenoogkroeffjes	∞
11	Watermijt	∞
12	Kokerjuffer (Beraeidae)	32
13	Nimfen van waterjuffers (Lestidae)	7
14	Kokerjuffer (Odontocerum silicoeum)	4
15	Larve glaszuiker (Libellulidae)	1
16	Bulle stroommossel	2
17	Vrij levende kokerjuffer (Hydropsychidae)	6
18	Larve van de Vedermug	21
19	Planaria (Bdellocephala punctata)	2
20	Diepslakken	10
21	Pluimdragers	3
22	Schijfhoornslak of jonge posthoornslakken	7
23	Vrij levende kokerjuffer (Rhyacophilidae)	7
24	Larven van de steekmug	37
25	Waterslangetje	13

Tabel 1. Overzichtstabel met alle aangetroffen systematische eenheden met de aantallen (∞ = heel veel exemplaren aangetroffen).

Macro-invertebraten	Aantal systematische eenheden
1. eendagsvliegen (Ephemeroptera)	X
2. kokerjuffers (Trichoptera)	X X X X
3. weekdieren (Mollusca)	X X X X
4. steenvliegen (Plecoptera)	X
5. libellen (Odonata)	X X
6. schaaldieren (Crustacea)	X X X
7. waterwantsen (Hemiptera)	X
8. bloedzuigers (Hirudinea)	X X X X
9. platwormen (Turbellaria)	X X
10. borstelarme ringwormen (Oligochaeta)	X
11. slijkvliegen (Megaloptera)	X
12. tweevleugelige insecten (Diptera)	X X
13. waterkopers (Coleoptera)	X
14. watermijten (Hydracarina)	X
Totaal aantal systematische eenheden: 23	

Tabel 2. Aantal aangetroffen systematische eenheden per groep

Tabel 3. Tabel voor de bepaling van de Belgische biotische index op basis van de aanwezigheid van ongewervelde bio-indicatoren.

MACRO-INVERTEBRATEN	Totaal S.E.	0-1	2-5	6-10	11-15	16+
BIOTISCHE INDEX						
Steenvliegen of platte larven van eendagsvliegen	>1 S.E.	-	7	8	9	10
	1 S.E.	5	6	7	8	9
Kokerjuffers met koker	>1 S.E.	-	6	7	8	9
	1 S.E.	5	6	7	8	9
Koporenslakken of larven van eendagsvliegen, behalve de platte larven	>2 S.E.	-	5	6	7	8
	2-1 S.E.	3	4	5	6	7
Mosselwants, larven van libellen, zoetwaterkroeffjes of weekdieren, behalve hoornslakken	- hogere S.E.	3	4	5	6	7
Zoetwaterpissebed, bloedzuigers, roemslakken of waterwantsen, behalve mosselwants	- hogere S.E.	2	3	4	5	6
Tubifex of rode muggenlarven	- hogere S.E.	1	2	3	4	5
Rattenstaartlarve	- hogere S.E.	0	1	2	3	4

waterkwaliteit (30% voldoet aan de norm voor biotische index) in een ander daglicht. Als de norm zou worden bijgesteld na een Europese calibratie van al de gebruikte systemen, wordt dat mogelijk 13 % of minder. (BBL, 2006. elektronische beleidsb@BBeL - Nr. 71).

In het kader van het natuurinrichtingsplan (NIP) de Stropers, dat door het agentschap voor natuur en bos en de Vlaamse Landmaatschappij wordt voorbereid (www.vlm.be), is er sprake van het natuurvriendelijke inrichten van deze zandwinning-plassen. Er wordt voorgesteld om deze vijvers leeg te pompen, exoten te verwijderen en de oevers een natuurvriendelijk glooiend profiel aan te meten (Foto 3) (VLM, 2006). In verband met de uitzonderlijk hoge waterkwaliteit pleiten we er dan ook voor om dit met de nodige voorzichtigheid te doen, in het winterhalfjaar.

5. Literatuur.

BAERT, J. 2005. Biotoopstudie van het natuurre-servaat 'De Gavers' en omliggende gebieden (Sint-Gillis Waas, O-VI.). 39 pp. ill. +61 pp. bijlagen). KaHo Sint-Lieven dep. Sint-Niklaas. promotor Erik Rombaut.

BIGGS, J (ed.). 2006. European environmental NGO technical review of the water framework directive intercalibration process. Brussel, European Environmental Bureau, sep 2006. 49 pp. ill.

V.L.M., 2006. Natuurinrichtingsproject de Stropers.

Natuurinrichtingskrant nummer 4 van maart 2006. 4 pp. ill.

V.M.M., 2006. Mira-T 2006. Milieu- en natuurrapport Vlaanderen: thema's. Uitgeverij Garant Leuven. 272 pp. ill. (www.natuurrapport.be).

(1)Erik ROMBAUT is bioloog (RUGent, 1977) en als docent werkzaam in:

Hoger Architectuurinstituut Sint-Lucas
Hoogstraat 51, B-9000 Gent
tel +32 (0)9 2251000 fax + 32 (0)9 2258000
Paleizenstraat 65-67, B-1030 Brussel
tel +32 (0)2 2420000 fax + 32 (0)2 2451404
erik.rombaut@scarlet.be
Katholieke Hogeschool Sint-Lieven
Departement Sint-Niklaas
Hospitaalstraat 23
B-9100 Sint-Niklaas
tel + 32 (0)3 7764348 fax +32 (0)3 7663462

(2)Joris BAERT is bachelor in de lerarenopleiding biologie (KaHo Sint-Lieven Sint-Niklaas, 2005) Hij geeft vandaag biologie aan het atheneum te Eeklo. Hij maakte in 2005 als afstudeerwerk een biotoopstudie (BAERT, 2005), met Erik Rombaut als promotor. Uit die studie komen de gegevens die voor dit artikel zijn gebruikt. (joris.baert@skynet.be)

foto's : Joris Baert

februari 2007

Foto 3.

In het natuurinrichtingsproject 'De Stropers' zullen deze steile oevers natuurvriendelijker worden ingericht. Exoten worden verwijderd en een flauwe helling wordt aangelegd om verlandingsvegetaties kansen te geven en beschaduw-ing terug te dringen.

PADDENOVERZETACTIES

Wat is de paddentrek?

Wanneer de luchttemperatuur 's avonds meer dan 8°C wordt, de bodem niet te koud is en het bovendien regenachtig is, worden padden en kikkers massaal wakker uit hun winterslaap en gaan met honderden - soms duizenden - op pad naar hun voortplantingsplaatsen. Daarbij moeten ze vaak drukke verkeerswegen oversteken, met het gekende gevolg. Ieder jaar sneuvelen duizenden amfibieën op onze wegen. Om hen een handje te helpen organiseren vrijwilligers op tal van plaatsen in Vlaanderen overzetacties. En daar kunnen we jouw hulp bij gebruiken.

Wat bezielt deze dieren om aan die 'waanzinige' reis te beginnen? De meeste van onze inheemse amfibieën houden een winterslaap, verborgen in een holletje onder de grond, onder bomen, stenen,... Deze winterslaapplaatsen liggen vaak een heel eind van hun voortplantingsplaatsen. Dat kunnen poelen, plassen, vijvers, ed. zijn. Ze hebben één eigenschap gemeen: het zijn waterpartijen. Dat is noodzakelijk, want alle amfibieën zijn voor hun voortplanting gebonden aan water. Wie geluk heeft, kan zonder problemen naar een voortplantingspoel (die tevens ook hun geboortepoel is) trekken. De iets minder fortuinlijke dieren moeten soms een verharde weg oversteken en het alsmaar toenemende verkeer trotseren. Waakzame natuurliefhebbers vinden soms plaatsen waar tientallen en zelfs duizenden dieren verminkt of dood op het asfalt liggen.

Hoe kan jij helpen?

Om onze amfibieën een goede kans te geven om levend hun voortplantingspoel te bereiken, nemen we verschillende maatregelen.

Verkeersborden met een pad erop waarschuwen automobilisten. Maar veel effectiever is het plaatsen van een scherm voor de padden. Als ze langs links of rechts een uitweg proberen te zoeken, vallen ze in emmers. Deze zijn ingegraven in de grond en dienen als levensreddende valkuil. Elke morgen en avond halen vrijwilligers de dieren uit de emmers en brengen de amfibieën naar de overzijde van de weg. In 2005 werden zo bijna 100.000 amfi-

bieën levend over de weg geholpen door vrijwilligers.

In het vroege voorjaar verlaten padden, kikkers en salamanders hun overwinteringsplaatsen en trekken ze massaal naar een poel of waterplas om zich voort te planten. De omstandigheden op weg naar hun voortplantingsgebieden (waar ze ook geboren zijn) moeten o.m. padden vaak druk bereden wegen oversteken, met veel slachtoffers tot gevolg.

Aantal overgezette amfibieën in de voorbije jaren:

	Waasmunsterbaan in Lokeren (Molsbroek)	Dijkstraat in Zele/Berlare (Scheldebroeken)	Wijk Spoele in Lokeren
2003	2223	1792	/
2004	2243	2325	/
2005	1883	2299	313
2006	1687	6346	771

scherm om padden bewust tegen te houden en hen in emmers "op te vangen". Hier een paddenscherm te Haasdonk.

Om deze prachtige amfibieën een handje te helpen organiseert vzw Durme samen met tientallen vrijwilligers enkele paddenoverzettacties. Zo worden de padden, kikkers en salamanders over de weg geholpen op de Waasmunsterbaan in Lokeren, de Dijkstraat in Zele en Berlare en in de wijk Spoele in Lokeren. Wil je ook een handje helpen bij één van de bestaande acties of wil je graag zelf een actie starten in je eigen omgeving? Neem dan contact op met vzw Durme op 09 348 30 20 of via info@vzwdurme.be

OPGELET: padden op de weg!

Om deze prachtige amfibieën een handje te helpen organiseert vzw Durme samen met tientallen vrijwilligers enkele paddenoverzettacties. Zo worden de padden, kikkers en salamanders over de weg geholpen op de Waasmunsterbaan in Lokeren, de Dijkstraat in Zele en Berlare en in de wijk Spoele in Lokeren. Wil je ook een handje helpen bij één van de acties?

NAAR HET MOLSBROEK MET DE BELBUS!

Tot voor kort was het Molsbroek in Lokeren niet altijd eenvoudig te bereiken met het openbaar vervoer. Maar sinds 24 december 2006 plaatste de Lijn een belbushalte aan het bekendste natuurreserveaat in Lokeren. Met de uitgebreide belbusdienst Lokeren-Waasmunster kun je je op aanvraag vlot verplaatsen naar het Molsbroek.

REFLECTIE- RECEPTIE

De dikke truiendag op 16 februari jl. was voor de milieuraad van de Heilige Familie de aanleiding voor het opzetten van een besparings-experiment.

In de chemieklas hebben we nl. gedurende 3 weken, elke dag, en dit op verschillende tijdstippen, de klastemperatuur opgemeten. Vanzelfsprekend deden we deze metingen steeds bij dezelfde omstandigheden (nl. 1 brandende radiator en enkel ventilatie vanuit de gang).

Op dikke truiendag plaatsten we een reflecterende noppenfolie achter de brandende radiator. De bedoeling is duidelijk: noppenfolie enkelzijdig reflecterend zou de warmte voor zo'n 90% terugstralen. We beperken dus het stralingsverlies in de klas, waardoor we, theoretisch althans, 2,5 euro /m² per jaar zouden besparen.

Meestal is de investering zodoende al binnen één jaar terugverdiend. Het proberen waard, zo dachten we!

Tijdens een 'reflectiereceptie' werd de 'plaatsing' van dit scherm kenbaar gemaakt aan de ganze schoolbevolking. Leerkrachten, directie én leerlingen van de milieuraad liepen met een 'reflectiejuweel' door de gangen; de chemie-

Tijdens een 'reflectiereceptie' werd de 'plaatsing' van dit scherm kenbaar gemaakt

klas werd voor de gelegenheid omgetoverd in een 'discolokaal' met glitterende, doch schaarse verlichting. Michel, onze technische bediende, gaf een deskundige uitleg over het foliemateriaal, terwijl de aanwezigen genoten van een drankje en hapje.

En nu ... afwachten dus en ... meten ... We meten elke dag onder gelijke omstandigheden opnieuw de temperatuur.

Nieuwsgierig wat het wordt.

Wie weet wordt vanaf volgend schooljaar, elk klaslokaal een lekkere warme disco, met een ferme energiebesparing.

Een stapje dichterbij de Kyotonorm ?

Milieuraad HF

A.B.L.L.O. vzw

Actiecomité ter Beveiliging van
het Leefmilieu op de Linkeroever
en in het Waasland:
Postbus 7, 9100 Sint-Niklaas
Secr. Erik Rombaut,
Stationsstraat 126,
9170 Sint-Gillis-Waas.
© + fax 03/770 71 47
erik.rombaut@scarlet.be
www.abllo.be

ONS STREVEN vzw

Milieugroep Tielrode :
B. Heymanstraat 92,
9140 Tielrode.
©03/771 20 92 of 03/711 04 43
www.onsstreven.be

DE RAAKLIJN

Vereniging voor kwaliteit van
de leefomgeving te Belsele:
F. De Beleyr,
Kleemstraat 89,
9111Belsele.
©03/722.07.62.

RING-COMITÉ (= Actiecomité

Neen aan de Grote Ring)
Gilbert Cant,
Perstraat 88,
9120 Haasdonk
© 03/775.19.31
gilbert.cant@gmail.com

Vriendenkring NATUUR- HUIS PANNEWEEL

Paul Maris,
Zandstraat 146,
9120 Haasdonk
© 03/755 15.85

DURME vzw

➔ **Afdeling Lokeren-Sinaai -
Moerbeke:** Bezoekerscentrum,
Molsbergenstraat,
9160 Lokeren
© + fax 09/348 30 20.
info@vzwdurme.be
www.vzwdurme.be

➔ **Afdeling Waasmunster - Elversele:**

Freddy Waeterschoot
Smoorstraat 5,
9250 Waasmunster.
© 052/461145

➔ **Afdeling Zele - Berlare - Wichelen :**

Jan Maertens,
Dijkstraat 182,
9240 Zele,
tel. 052 / 45 31 41

➔ **Afdeling Hamme - Grembergen :**

Frans Van Havermaet,
Rijbunder 1,
9220 Hamme,
Tel. 052/471893

NATUURPUNT

➔ **Waasland NOORD**

Jan Dhollander, Bergstraat 25,
9170 De Klinge © 03/770.64.26
jan.dhollander1@telenet.be
www.natuurpunt.be/waasland-noord

➔ **Zuid-Waasland**

Liliane Verbeke,
Cauwerburg 15
9140 Temse,
© 03/771.17.43

ECOTEST

Milieuvereniging
gemeente Temse:
Negenoostraat 3,
9140 Steendorp
© 03/774 22 57

WASE IMKERSBOND :

Willy Devriese,
Drie Lindekens 48,
9120 Beveren
© 03/755 15 65
devriese.willy@skynet.be

V.E.L.T.

Vereniging voor Ecologische
Leef- en Teeltwijze:
Temmermans Marc
Watermolendreef 126
9100 Sint-Niklaas
marc.temmermans@telenet.be

J.N.M. Jeugdbond voor Natuur- studie en Milieu-bescherming

➔ **afd. Waasland**

Brecht De Meulenaer,
Beukenhof 16, Nieuwkerken
brecht.de.meulenaer@pandora.be
www.jnm.be/waasland

➔ **afd Durmeland,** Joris Buyl;
Groenstraat 83, 9160 Lokeren
tel 09/348 84 39
janbuyl@scarlet.be

VOGELBESCHERMING VLAANDEREN

Schuttershof 14, 9100
Nieuwkerken, Sint-Niklaas.
Jan Rodts ©03/296 26 80
info@vogelbescherming.be
www.vogelbescherming.be

HOF TER SAKSEN

Arboretum & groendienst
©03/775 28 51 Haasdonkbaan
101 , 9120 Beveren

HORTUS TER SAKSEN vzw
August De Boeckstraat 17, 9120
Beveren. ©03/755.23.26

**C.V.N. Centrum voor natuurbe-
schermingseducatie -regio Waas**
D. De Roose,
Schauselhoekstraat 18,
9140 Temse, ©03/771.49.24

Druk in de Weer
Forelstraat 35, 9000 Gent
Tel. 09 224 29 14

E-mail:
info@drukindeweer.be

'T GROENE WAASLAND

Hoofdredactie Dirk Hylebos - Fortenstraat 99
9250 Waasmunster - 052/46 30 51
Boekhouding Maarten Geeraerts - buitenstraat 68
9170 Sint-Gillis tel 03/234 08 13
rek. nr. 000-1709871-52

Vormgeving en coördinatie : Maria Van de Vyver
 Gilbert Cant 03/775 19 31

e-mail : groene.waasland@gmail.com

Abonnement 5 EURO Oplage 1400 exemplaren

't groene waasland verschijnt **in** januari,
maart, mei, september en november.

Wie een abonnement wenst op dit tweemaandelijks tijdschrift *'t groene waasland* kan dit

*** door 5 EURO over te schrijven naar 't groene waasland op het nr 000-1709871-52**
met vermelding abonnement *'t groene waasland* 2007

en is dan tevens 'toegetreten' lid van de regionale vzw ABLLO.

*of via een contactadres van één of andere vereniging, die U vindt op de vorige bladzijde

Inhoud:

- 2 ...Woordje hoofdredacteurDirk Hylebos
- 3 ...klimaatbeïnvloeding - 41 jaar geleden!!ABLLO vzw
- 4 ...Hoe lang nog, tram en bus naast elkaar te Zwijndrecht ?ABLLO vzw
- 6 ...Een zonnepaneel op je dak?... Ja graag!ABLLO vzw
- 10 ...ABLLO en de fietserbond zien een heuse fietslaan wel zitten in de Zandstraat !!ABLLO vzw en de Fietserbond Regio Sint-Niklaas
- 13 ...Kalender en kalender-info
- 20 Milieuwerkgroep en oudercomité school houden lenteschoonmaak
...op Provinciaal domein Roomacker. Ons Streven
- 21 ...De Hofstraat of het jaar van de verlichting!Ons Streven
- 22 Een stap opzij, maar geen afscheid!vzw Durme
- 23 ...Klimaatwijk-project 2006-2007 staat opnieuw halfweg.ABLLO vzw
- 24 Bijzonder goede waterkwaliteit aangetroffen in een Wase zandwinningplas.
...De Belgische Biotische Index scoort 9/10.ABLLO vzw
- 28 paddenoverzetactiesvzw Durme
- 29 Naar het Molsbroek met de belbus!vzw Durme
- 30 reflectie-receptieMilieuraad HF

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift, 27ste jaargang - nr 2; maart 2007 - nr **149**
verantwoordelijke uitgever : Willy Van Overloop, Eikenlaan 13, 9111 Belsele

REDACTIE : Liliane Verbeke (foto's), Marc Temmermans, Tonny Temmerman, Katy Beke, Jenny De Laet, Willy Devriese, Jef Verspecht, Romain Van Puyvelde, Dirk Hylebos, Gilbert Cant (foto's).

Alle teksten voor het volgend nummer moeten binnen
zijn **vòòr 20 april 2007** op het Email-adres :
gilbert.cant@gmail.com of schriftelijk bij Gilbert Cant,
Perstraat 88, 9120 Haasdonk